

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság**

ítélete

Az ügy száma: Pfv.IV.20.741/2020/5.

A tanács tagjai:

Dr. Kovács Zsuzsanna a tanács elnöke

Dr. Pataki Árpád előadó bíró

Dr. Dzsula Marianna bíró

A felperes:

...

A felperes képviselője:

Dr. Czeplédy és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Fodor Tímea ügyvéd)

Az alperes:

...

Az alperes képviselője:

Kelemen, Mészáros, Sándor és Társai Ügyvédi Iroda (ügyintéző: dr. Balázs Gábor ügyvéd)

A per tárgya:

Személyiségi jog megsértése

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél:

Az alperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:

Fővárosi Ítéltábla 32.Pf.21.188/2019/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:

Budapest Környéki Törvényszék 27.P.20.014/2019/11.

Rendelkező rész

A Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 15.875 (tizenötezernyolcszáz-hetvenöt) forint felülvizsgálati eljárási költséget.

A le nem rótt 70.000 (hetvenezer) forint felülvizsgálati eljárási illetéket az alperes köteles az államnak – külön felhívásra – megtéríteni.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

Indokolás

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

[1] ... felperes országgyűlési képviselőként és egyéni jelöltként, ... alperes országgyűlési képviselőként és listás jelöltként indult a 2018. évi általános országgyűlési választásokon. A perbeli közlések idején ... ellen költségvetési csalás és gazdasági csalás gyanúja miatt büntetőeljárás volt folyamatban. A vele szemben folytatott büntetőeljárás 2019. áprilisában időlegesen megszűnt, mert képviselőjelöltként mentelmi jog illette meg.

[2] 2018. április 4-én az alperes sajtótájékoztatót tartott, ahol azt nyilatkozta, hogy ..., ... független országgyűlési képviselőjének válaszolni kell arra, hogy hol van az a pénz, amelyet ... politikustól kapott a 2014-es választási kampányának finanszírozására. Azt is elmondta ezen alkalommal, hogy egyre nyilvánvalóbb, hogy az április 8-i országgyűlési választáson függetlenként induló ... és „bűnszervezete” támogatja a baloldali és „álfüggetlen” jelöltek

kampányát, köztük ... is, akinek ötvenmillió forintot adott erre a célra. Hangsúlyozta, hogy az a kérdés, hogy hol van ez a pénz, mire használta fel ezt az összeget az április 8-i országgyűlési választáson független jelöltként induló Azt is elmondta: felmerül a kérdés, hogy ... egyeztetett-e ..., a ... elnökével, valamint az ...vezetésével kampánya finanszírozásával kapcsolatban, majd hozzátette: két, egymástól független tanú állítása szerint a jelenleg is előzetes letartóztatásban lévő ... pénzzel támogatta ... kampányát, az érdekeltségébe tartozó .. által foglalkoztatott diákok pedig munkájukkal segítették a kampányt. Az alperes ezen sajtótájékoztatója bemutatásra került 2018. április 14-én a ...című hírműsorában és arról a ... internetes hírportál is beszámolt a „Hol van a pénz? Összebalhézott ... és ...” című cikkben.

[3] Az alperes egy korábbi 2018. március 7-én tartott sajtótájékoztatót azt közölte, hogy a felperes kampányát ... finanszírozta és szervezte, és - fotóval illusztrálva - felhívta a figyelmet arra is, hogy ... és ... egyik éttermében a 2015. évi időközi országgyűlési választás napján együtt ebédeltek.

A felperes keresete és az alperes ellenkérelme

[4] A felperes keresetében elsődlegesen annak megállapítását kérte, hogy az alperes megsértette jóhírnévhez való személyiségi jogát azzal, hogy a 2018. április 4-i sajtótájékoztatóján valótlanul állította, hogy ... ötvenmillió forintot adott a kampányára és az érdekeltségébe tartozó... által foglalkoztatott diákok munkájukkal segítették a kampányát, valamint valótlanul állította 2018 március 7-én, hogy az általa felmutatott fotón ő ... ebédel. Kérte az alperes eltiltását a további jogsértéstől, továbbá kérte elététel adására, valamint 1.000.000 forint sérelemdíj, és a perköltség megfizetésére kötelezni.

[5] A felperes másodlagosan annak megállapítását kérte – amennyiben az elsődleges kereseti kérelem egészben vagy részben nem alapos –, hogy az alperes megsértette a becsületét azzal, hogy 2018. április 4-én azon jogsértő véleményként közölte, hogy ... ötvenmillió forintot adott ... kampányára és ... érdekeltségébe tartozó ... által foglalkoztatott diákok pedig munkájukkal segítették kampányát.

[6] A felperes álláspontja szerint a sérelmezett közlések sértő tartalmú, valótlan tényállítások, amelyekkel az alperes a személyét bűncselekmény elkövetésével hozta összefüggésbe. A közléseknek tényalapja nincs, és meghaladják a közszereplőktől elvárt tűrés határát. A bűncselekmény gyanúját abban látta megfogalmazódni, hogy a közlésekkel olyan látszat keletkezik, hogy ő bűncselekményből származó pénzből részesült és ezt a törvénytelen támogatást a kampányára fordította. Az alperes célja az volt, hogy a valótlanosságok terjesztésével befolyásolja a veszprémi választásokat. A közös ebéd tényére vonatkozó állítást azért minősítette jogsértőnek, mert az alperes a ... való közeli bizalmi viszony érzékeltetésével éppen azt a valótlanosságot kívánta alátámasztani, hogy a felperes kampányát ... finanszírozta illegális forrásból. A sérelemdíj iránti igény kapcsán előadta, hogy a valótlan közlések társadalmi, politikai megítélését rontják, a politikai közéleti szereplőbe vetett társadalmi bizalmat súlyosan csorbítják annak állításával, hogy ő bűncselekményben lenne részes, illetve bűncselekmények elleplezésével kapcsolatos egyeztetésen vesz részt. Utalt arra, hogy a sajtótájékoztató nagy nyilvánosság előtt történt, az elért hatás fokozza a sérelem súlyosságát. Az alperestől, mint jogász végzettségű személytől és országgyűlési képviselőtől alappal

elvárható, hogy a nyilvánosság előtti közléseit megfelelő körültekintéssel, a jogszabályi környezetet ismerve, jogsértést el nem követve tegye meg.

[7] A felperes másodlagos kereseti kérelmének indokaként előadta, hogy a véleménynyilvánítási szabadság nem korlátlan, a közlések alkalmasak becsületének megsértésére, mert olyan személyként mutatják be őt, mint aki bűncselekményből származó pénzt fogad el, abból gazdagodik. Közszerelőként sem köteles eltérni a társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánításokat.

[8] Az alperes a kereset elutasítását kérte. Álláspontja szerint közérdekű ügyben nyilvánított véleményt, a tényállításba burkolt közléseket is véleményként kell értékelni. A vélemény ténybeli alapjaként előadta, hogy sajtóhírek jelentek meg arról, hogy a felperes képviselőjelölti kampányának egyik koordinátora ... volt, aki ötvenmillió forint átadásával is segítette a felperes kampányát. Ezek az információk az előzmények bemutatásakor elhangzottak a felperes keresetében hivatkozott ... 2018. április 5-i adásában is, valamint az általa a 2018. március 7-én tartott sajtótájékoztatón felmutatott fénykép ugyancsak megjelent a sajtóban azzal, hogy a fényképen a felperes és ... együtt ebédel. A közlés ténybeli alapjaként hivatkozott továbbá arra, hogy egy későbbi sajtónyilatkozatában (... hírportál 2019. február 22.) ... maga nyilatkozott úgy, hogy a felperes... kampányában érdemi szerepe nem volt, jogásként az egyik választójogi ügyében járt el, illetve a szavazás napján ... aktivistákkal a mozgósításban segített és a szavazóköröknél ellenőrizték, hogy nincs-e szervezett utaztatás. Az alperes szerint politikai- közéleti kérdésben folytatott szabad vita érdekében a véleménynyilvánítási szabadság élvez elsőbbséget a felperes jóhírnév védelméhez fűződő személyiségi jogával szemben. A sajtóban közzétett és általa felmutatott fényképet illetően utóbb olyan információk jelentek meg, hogy azon ... nem a felperessel, hanem más személlyel ebédelte együtt, ez a közlés azonban még valótlansága esetén sem jogsértő.

Az első- és másodfokú ítélet

[9] Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes keresetét elutasította és a felperest perköltség megfizetésére, valamint az illeték megtérítésére kötelezte. Ítéletének indokolásában rögzítette: a jóhírnév sérelmét általában valótlán és a közfelfogás szerint is sértő tény állítása, híresztelése, hamis színben való feltűntetése, a becsület sérelmét pedig a tényektől függetlenül önkényesen alkotott, a más személyét kifejezőmódjában is indokolatlanul bántó, becsmérő, megalázó vélemény okozza. A bizonyíthatósági teszt alapján akkor tekinthető egy közlés ténynek, ha annak valósága vagy valótlansága bizonyítható, és akkor véleménynek, ha ez nem lehetséges. A bírói gyakorlatot is figyelembe véve egy választási kampányban a lehető legszélesebb körben érvényre kell juttatni a közügyek vitathatóságának követelményét és így a jelöltek alkalmasságáról, politikai programjairól alkotott, akár túlzó, vagy fokozott hangvételű vélemények is elfogadottak. Hivatkozott az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X.17.) AB határozatra azzal, hogy a választási kampányokban az egyes kijelentések megítélése tekintetében a tényállítások és a (politikai) véleménynyilvánítások közötti határok kitolódhatnak.

[10] Az elsőfokú bíróság kiemelt jelentőséget tulajdonított annak, hogy a sérelmezett nyilatkozatoknak előzménye volt a ... érintően kirobbant büntetőügy, amely azzal volt

kapcsolatos, hogy a felmerült gyanú szerint ő közpénz terhére kiemelkedően magas értékben követett el bűncselekményt, illetve az alperes nyilatkozatát megelőzően olyan sajtócikkek jelentek meg, amely szerint a felperes képviselőjelölti kampányának egyik koordinátora ... volt, aki ötvenmillió forint átadásával segítette a felperes kampányát. A közös ebédről készített fénykép is megjelent korábban a sajtóban. Összességében úgy értékelte a vitatott kitételeket, hogy az alperesnek a 2018. április 4-i sajtótájékoztatón tett nyilatkozatai a sajtóból nyert információkon alapuló vélemény-nyilvánításnak tekinthetők. Ezt a sajtótájékoztatót az alperes a 2018-as választási kampány véghajtásában tartotta, olyan időszakban, amikor a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabadabb vitája melletti érvek, amikor leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról való vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának. Az alperes közlései politikai véleményeknek tekinthetők, amelyek kifejezőmódjukban nem voltak indokolatlanul bántók, sértők, lealázók. A korábbi (2018. március 7.) sajtótájékoztatón felmutatott fénykép az elsőfokú bíróság szerint nem sértette a felperesnek sem a jóhírnévhez, sem a becsület védelméhez fűződő személyiségi jogát.

[11] Mellőzte a felperesnek ... tanúkénti meghallgatására vonatkozó bizonyítási indítványát arra tekintettel, hogy az alperes által levont következtetés helytállósága a perben nem képezheti vizsgálat tárgyát, miként az sem, hogy dr. Czegléd Csaba adott-e ötvenmillió forintot a felperesnek vagy sem.

[12] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát a 2018. április 4-én tartott sajtótájékoztatóján elhangzott azon valótlan állításaival, hogy ... ötvenmillió forintot adott ... kampányára, illetve, hogy a ... érdekeltségébe tartozó ... által foglalkoztatott diákok munkájukkal segítették ... kampányát. Megállapította, hogy az alperes megsértette a felperes jóhírnévhez fűződő személyiségi jogát azzal is, hogy a 2018. március 7-én tartott sajtótájékoztatón valótlanul állította, hogy az általa felmutatott fotón ebédelt. Az alperest a 2018. április 4-én elhangzottakkal kapcsolatban eltiltotta a további jogsértéstől, továbbá elégtétel adására kötelezte oly módon, hogy a ... útján OS közlemény formájában fejezze ki sajnálkozását amiatt, hogy 2018. április 4-én valótlanul állította, hogy ... ötvenmillió forintot adott ... kampányára, illetve, hogy a ... érdekeltségébe tartozó ... által foglalkoztatott diákok munkájukkal segítették ... kampányát, illetve, hogy a 2018. március 7-én tartott sajtótájékoztatón valótlanul állította, hogy az általa felmutatott fotón ebédel. Kötelezte az alperest, hogy fizessen meg a felperesnek 500.000 forint sérelemdíjat. Ezt meghaladóan az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta és rendelkezett a perköltség, valamint az illeték viseléséről.

[13] A másodfokú bíróság álláspontja szerint tévedett az elsőfokú bíróság, amikor a Legfelsőbb Bíróság PK 12. számú állásfoglalásában meghatározott szempontrendszer alkalmazásával arra a következtetésre jutott, hogy a sérelmezett közlésben az alperes véleményét fejezte ki. Helytállónak találta a felperes azon hivatkozását, hogy az alperes a 2018. március 4-i sajtótájékoztatón nem általánosságban állította, hogy ... a felperes kampányát segítette, hanem tényként közölte, hogy a kampányra ... ötvenmillió forintot adott át részére, valamint a ... érdekeltségébe tartozó által foglalkoztatott diákok dolgoztak a felperes kampányában. Ezek a közlések olyan tényállításnak tekintendők, amelyek valóságtartalma a bizonyíthatósági teszt alapján vizsgálható.

[14] A másodfokú bíróság kifejtette: a demokratikus közvélemény csak valós információk alapján kibontakozó közéleti vita mentén alakulhat. Az alperes nem hivatkozhat személyiségi jogsértés alóli mentesülése alapjaként társadalmi, politikai vitára akkor, ha a vita indításaként valótlan tényt közölt, a társadalomnak nem fűződhet érdeke ahhoz, hogy valótlan tények, bizonyítást nem nyert adatok alapján folytassanak le társadalmi-politikai vitát. Fontosnak tartotta kiemelni azt a körülményt is, hogy a vitatott kitételek ugyan sajtótájékoztatón hangzottak el, de el kell különíteni a sajtótájékoztató kapcsán a sajtószervek, illetve az ott nyilatkozó személy jogi felelősségének kérdését.

[15] A másodfokú bíróság szerint a tényállítások valóságát az alperes tartozott bizonyítani, aki azonban nem jelölte meg a védekezése alapjául szolgáló tényeket és bizonyítási indítványt sem terjesztett elő. Védekezésének lényege az volt, hogy sajtóértesülések alapján alkotott véleményt, amely kifejezésmódjában nem volt bántó, azt a közszereplő felperes túrni köteles. A jogerős ítélet szerint az elsőfokú bíróság alappal mellőzte ... tanúként történő meghallgatását, mert a bizonyítási kötelezettség az alperes terhére esett.

[16] A rendelkezésre álló bizonyítékokat a másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy azok nem támasztják alá az alperes közléseit. ... 2019-ben a ... internetes oldalon közzétett nyilatkozata ténylegesen azt tartalmazta, hogy a felperes kampányában érdemi szerepet nem játszott, jogászként az egyik választójogi ügyét vitte, illetve, hogy a szavazás napján szombathelyi aktivistákkal a mozgósításban segített és a szavazókörökben ellenőrizték, hogy nincs-e szervezett utaztatás. Az alperes ellenkérelméhez csatolt sajtócikkek valóban foglalkoztak a sajtótájékoztatót megelőzően is a perben sérelmezett közlések témájával, ugyanakkor sok esetben éppen az érintett közlések vonatkozásában tettek közzé helyreigazítást. Az alperes a 2018. április 4-i sajtótájékoztatón nem arról beszélt, hogy különböző sajtótermékekben milyen közlések jelentek meg a felperesről, hanem konkrét tényállításokat tett. Az alperes maga állította a kérdéses sajtótájékoztatón, hogy két, egymástól független tanú volt az információ forrása. Külön értékelte a másodfokú bíróság azt, hogy a perben az alperes nem volt elzárva az általa híresztelt közlések valóságtartalmának bizonyításától, de ezzel a lehetőséggel nem élt, mert érdemi védekezése az volt, hogy a kifogásolt közlés a megengedett véleménynyilvánítás körébe tartozott.

[17] A felperes másodlagos kereseti kérelmének elutasítása tekintetében a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bírósággal, tekintettel arra, hogy álláspontja szerint a vitatott kitételek nem véleménynek, hanem valótlan tényállítások voltak, így a felperes becsület védelméhez fűződő személyiségi joga nem sérülhetett.

[18] A másodfokú bíróság hivatkozott az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X.17.) AB határozatára, a választási kampánynak a véleménynyilvánítási szabadság határai tágítására vonatkozó hatását illetően. Kiemelte, hogy az Alkotmánybíróságnak a választási kampány szabadságát védő gyakorlata nem jelenti azt, hogy a jelöltek bármilyen valótlan információt, állítást terjeszthetnek egymásról, vagy az igazságot elferdítő állításokkal, féligazságokkal a választókat szabadon megtéveszthetik. Amennyiben a kijelentésnek még kampánykörülmények között sem tulajdonítható olyan jelentés, amely az érintett választási politikájára vagy alkalmasságára vonatkozóan értelmezhető, akkor helye van a közlő valótlan tényállítás miatti felelősségre vonásának. A másodfokú bíróság úgy értékelte, hogy a

sajtótájékoztatón elhangzottak éppen ennek feleltethető meg, mert az alperes a választási kampányban olyan valótlan tényállításokat tett, amelynek valóságalapjáról nem győződött meg, valamint híreszteléseit nem a ... kirobbanása, hanem az motiválta, hogy a választás „finisében” a felperest kedvezőtlen színben tüntesse fel. Olyan valótlan tartalmú és sértő kijelentéseket tett, amelyek alkalmasak a felperesbe vetetett választói bizalom megrendítésére, mert olyan látszatot keltettek, hogy a büntetőügyben érintett ... bűncselekményből származó pénzt fogadott el kampánya támogatására és a ... is segítette őt. Ebben az összefüggésben értékelte a korábbi sajtótájékoztatón felmutatott fényképet is, amely az alperes állítása szerint azt ábrázolta, hogy ... szerepel a képen és együtt ebédel a felperessel – az alperes ennek valóságtartalmát nem bizonyította. Mindezekre figyelemmel a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatva és a jogsértést a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:45. § (2) bekezdése alapján megállapította. A jogkövetkezmények körében az alperest a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés b) pontja alapján eltiltotta a további jogsértéstől és a c) pont szerint elégtétel adására kötelezte.

[19] A másodfokú bíróság részben alaposnak találta a felperes sérelemdíj iránti igényét. Az összecszerűség meghatározásánál figyelembe vette, hogy a sérelmezett közlések alkalmasak a felperes társadalmi, politikai megítélésének hátrányos befolyásolására, a választói bizalom meggyengítésére. A felróhatóság körében értékelte, hogy a jogsértés a választási kampány során nagy nyilvánosság előtt történt, és olyan látszatot keltett, hogy a felperes bűncselekményben lehet részes, illetve annak elleplezésével kapcsolatos megbeszélésen, egyeztetésen vett részt. A felróhatóság körében utalt arra is, hogy az alperes jogász végzettségű országgyűlési képviselő, akitől fokozottan elvárható, hogy közléseit megfelelő körültekintéssel és kellően megalapozott információk alapján tegye meg. Mindezek figyelembevételével a sérelemdíj összegét mérlegeléssel 500.000 forintban határozta meg, ezt meghaladóan a kereseti kérelmet elutasította.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

[20] A jogerős ítélet ellen az alperes terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben a felperes keresetének részben helyt adó határozat megváltoztatását és a keresetet teljes egészében elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályként hivatkozott az Alaptörvény IX. cikk (1) és (2) bekezdésére, a Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdésére, a 2:43. § d) pontjára, a 2:44. §-ának (1) bekezdésére és a 2:45. § (2) bekezdésére. Előadta, hogy az ügyben politikusként szólalt meg, nyilatkozatának időpontjában nem volt tudomása arról, hogy az általa felhasznált sajtóinformációk nem valósak, közlései egyértelműen a közügyek vitatása körébe tartoznak, amely az Alkotmánybíróság határozatai értelmében a véleménynyilvánítás lehető legnagyobb szabadságát élvezik. Álláspontja szerint nincs érdemi jelentősége annak, hogy tényállítás vagy véleménynyilvánítás a kifogásolt közlés, ennek határai egyébként is elmosódnak egy politikai választási kampányban. Az összes körülmény vizsgálata mellett megállapítható, hogy a választási kampány felfokozott helyzetet jelent, speciális szituáció, a közéleti viták szabad folyásához különösen fontos érdek fűződik.

[21] A felperes a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. Álláspontja szerint ahhoz, hogy az alperesi nyilatkozatok a tágabban vett vélemény-nyilvánítás határai között legyenek értékelhetők, az elhangzottaknak ténybeli alappal kell rendelkezniük, de ilyet az alperes nem igazolt, sőt bizonyítást sem ajánlott fel. Az alperes sajtóhírekre hivatkozott, illetve „független

tanúkra” utalt. A sajtóhírek nem bizonyultak valósak, erről több bírósági ítélet született, amelyet az eljárás során a felperes csatolt. Álláspontja szerint a PK14. számú állásfoglalás alapján az alperes a mástól származó értesülések továbbadásáért, azaz a híreszteléséért is felelősséggel tartozik. Az alperes fordulhatott volna a hatóságokhoz a ... szemben megfogalmazott gyanúk megalapozottságát illetően, egyébként pedig a 2018. április 4-i sajtótájékoztatóján sajtóhírekre nem hivatkozott.

A Kúria döntése és jogi indokai

[22] Az alperes felülvizsgálati kérelme alaptalan az alábbiak szerint.

[23] Az Alaptörvény IX. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van a vélemény-nyilvánítás szabadságához. A (4) bekezdés szerint a véleménynyilvánítás szabadságának a gyakorlása nem irányulhat mások emberi méltóságának a megsértésére. A Ptk. 2:42. § (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy törvény és mások jogainak korlátai között személyiségét, így különösen a magán- és családi élet, az otthon, a másokkal való – bármilyen módon, illetve eszközzel történő – kapcsolattartás és a jóhírnév tiszteletben tartásához való jogát szabadon érvényesíthesse és hogy abban őt senki ne gátolja. A (2) bekezdés szerint az emberi méltóságot és az abból fakadó személyiségi jogokat mindenki köteles tiszteletben tartani; a személyiségi jogok e törvény védelme alatt állnak. A 2:43. § d) pontja szerint személyiségi jogok sérelmét jelenti különösen a becsület és a jóhírnév megsértése. A 2:45. § (1) bekezdése alapján a becsület megsértését jelenti különösen a más személy társadalmi megítélésének hátrányos befolyásolására alkalmas, kifejezőmódjában indokolatlanul bántó véleménynyilvánítás. A (2) bekezdés szerint a jóhírnév megsértését jelenti különösen, ha valaki más személyre vonatkozó és e személyt sértő, valótlan tényről állít vagy híresztel vagy valós tényről hamis színben tüntet fel. A 2:44. §-a (1) bekezdése szerint a közügyek szabad vitatását biztosító alapjogok gyakorlása a közéleti szereplő személyiségi jogainak védelmét szükséges és arányos mértékben, az emberi méltóság sérelme nélkül korlátozhatja.

[24] A konkrét esetben nem volt vitatott, hogy mind a felperes, mind az alperes politikusként, országgyűlési képviselőként közéleti szereplőnek minősül és a perbeli kijelentések a 2018. évi általános országgyűlési választások kampányában hangzottak el, azokat az alperes a sajtótájékoztatókon a nyilvánosság elé tárta. Az is megállapítható volt, hogy a kijelentések közügyekre vonatkoztak. A felperes szerint a kifogásolt közlések a személyére vonatkozó valótlan és sértő tényállítások, az alperes szerint viszont közéleti-politikai vita keretében fogalmazta meg a felperes magatartásától alkotott véleményét.

[25] Az Alkotmánybíróság több esetben foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog tartalmával, terjedelmével, jogi védelmével és korlátaival egyaránt. A 7/2014. (III.7.) AB határozat szerint a szólásszabadságnak, mint a szabad véleménynyilvánításhoz való jog részének kitüntetett szerepe van az Alaptörvény alapjogi rendjében. A szólásszabadság kitüntetett szerepe azzal jár, hogy egyrészt csak kivételes jelleggel kell engednie a korlátozására felhozott más jogokkal, illetve alkotmányos értékekkel szemben, másrészt a szabad vélemény-nyilvánítást korlátozó törvényeket megszorítóan kell értelmezni. A közügyekkel összefüggő vélemény nyilvánításának szabadsága a szólás- és sajtószabadság legbensőbb védelmi köréhez tartozik. A közügyek megvitatása körében elhangzó

véleménynyilvánítás és a rá vonatkozó védelem fókuszában elsődlegesen nem a szólással érintett személyek státusza áll, hanem az, hogy a megszólaló valamely társadalmi, politikai kérdésben fejtette ki nézeteit [Indokolás 39., 42. és 45. és 47. bekezdés]. A véleménynyilvánítás szabadsága az értékítéletet kifejező és az egyén személyes meggyőződését közlő megszólalásokra attól függetlenül kiterjed, hogy a vélemény értékes vagy értéktelen, helyes vagy helytelen, tiszteletre méltó vagy elvetendő. A tényállítást tartalmazó megnyilvánulások szintén részei a szólásszabadságnak. Egyrészt valamely tény közlése is kifejezhet személyes véleményt, másrészt tényközlések nélkül a véleményformálás is ellehetetlenülne. A szólás- és sajtószabadság határainak megvonásánál azonban indokolt különbséget tenni az értékítéletek és a tényállítások védettsége között. Míg a vélemények esetében a hamisság bizonyítása értelmezhetetlen, addig a bizonyíthatóan hamis tények önmagukban nem állnak alkotmányos védelem alatt. A politikai véleménynyilvánítás fokozott védelme mind a közügyekben megfogalmazott értékítéletekre, mind pedig a közügyek körébe tartozó tényállításokra vonatkozik. Egyfelől a demokratikus jogállam intézményeinek és a demokratikus közéletet hivatásszerűen alakító politikusoknak a szabad bírálata, működésük, tevékenységük kritikája a társadalom tagjainak, az állampolgároknak, valamint a sajtónak olyan alapvető joga, amely a demokrácia lényegi eleme. Másfelől a tények közlése tipikusan a vélemények alapja, ezért még az alkotmányos értékkel egyébként nem bíró, utóbb hamisnak bizonyult tények esetében is indokolt, hogy a jogi felelősségre vonás a felróhatóság és az esetleges hátrányok mértékének meghatározása körében figyelembe vegyék a közéleti viták minél szabadabb folyásának érdekét [Indokolás 49. és 50. bekezdés].

[26] Az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X.17.) AB határozata részletesen foglalkozott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog érvényesülésével a választási kampányok esetében. Ennek során kiemelte, hogy az Alkotmánybíróság a gyakorlatában a választási kampányt következetesen olyan szituációnak tekintette, amelyben a lehető legerősebben jönnek számításba a közügyek minél szabad vitája melletti érvek és ahol leginkább helye van a politikai programokról és a jelöltek alkalmasságáról vallott vélemények akár túlzó, felfokozott megfogalmazásának, tekintettel arra is, hogy ezen időszak alatt a cáfolat vagy ellenvélemény kifejtésének is jelentős tere nyílik. A határozat indokolása szerint következetes az Alkotmánybíróság álláspontja abban, hogy szükséges annak mérlegelése, hogy egy választási kampány során tett kijelentés tényállításnak vagy értékítéletnek minősül-e. A tényállításokra vonatkozó, a jogszerűtlenség megállapíthatósága tekintetében megengedő teszt alkalmazására kifejezetten szűk körben van csak lehetőség, vagyis a tényállítás alkotmányjogi fogalmát megszorítóan kell értelmezni. A mérlegelés során értékelni kell a választási kampány felfokozott helyzetét és az eset összes körülményét, és arra kell tekintettel lenni, hogy a jelöltek egymás programját és alkalmasságát minél szabadabban kritizálhassák. A politikai vitának a választási kampány során különösen is felfokozott légkörében a tényállítások meghatározása nem történhet önmagában a bizonyíthatósági teszt köznap értelemben vett automatikus alkalmazásával, azaz nem szorítkozhat a kizárólag a vizsgált kijelentés szó szerinti tartalmának értékelésére [Indokolás 27-29. bekezdés]

[27] Az Alkotmánybíróság 3107/2018. (IV.9.) AB határozat indokolásában megállapította, ha az egymásra tett kijelentések közvetlenül a közéleti szereplők politikai tevékenységére, programjára vagy közéleti hitelességére, alkalmasságára vonatkozik, akkor – még ha állító módon fogalmazták is meg – vélelmezhető a közlés véleményként való értelmeződése. Szintén védelem alá tarthat a kritika túlzó, meghökkentő megfogalmazása akkor is, ha a túlzás esetleg ténybeli kérdést is érint [Indokolás 29. bekezdés].

[28] Az eljáró bíróságok az ilyen módon felmerülő kérdésre eltérő választ adtak. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az alperes politikai véleményét nyilvánította ki, a felperes személyét, az általa igénybe vett támogatás forrásait és módját illetően. A másodfokú bíróság szerint ugyanakkor a közlések valótlan és sértő tényállítások, amelyek esetében a tényállítások valóságát – noha a bizonyítási kötelezettség terhelte – az alperes nem tudta bizonyítani és erre nézve bizonyítást sem ajánlott fel.

[29] Az adott esetben a 2018. április 4-én tartott sajtótájékoztatón elhangzottak tekintetében a másodfokú bírósággal értett egyet a Kúria. Ezen alkalommal az alperes tényként állította, hogy a felperes 50 millió forintot kapott ... kampányának folytatásához. A sajtótájékoztatóról beszámoló tudósítások is azt emelték ki az alperes előadásából, hogy azt firtatta, „Hol van ez a pénz?”. Az alperes e közlésével nem a felperes politikai alkalmasságáról, közéleti hitelességéről fogalmazott meg véleményt, hanem azt állította, hogy a felperes egy olyan személytől fogadott el nagyszámú konkrét anyagi támogatást, akivel szemben költségvetéssel szemben elkövetett bűncselekmény gyanúja fogalmazódott meg. Ugyancsak tényként állította ekkor az alperes azt, hogy a ... érdekeltségébe tartozó diákmunkásai végeztek kampánymunkát a felperes érdekében. Mérlegelni kellett azt a körülményt is, hogy a kijelentések egy szervezett sajtótájékoztatón hangzottak el, ami egyben azt is jelenti, hogy a sajtótájékoztatót tartó személynek (az alperesnek) lehetősége volt az eseményre felkészülni, illetve kellő gondosság mellett eljárva a kijelentések tényalapjáról meggyőződni. Az adott alkalommal az alperes nem közölt olyat, hogy az információi a sajtóból származnak, viszont azt jelezte, hogy az állítás valóságtartalmát két, egymástól független tanú is tudja igazolni. Ezek a kijelentések tényállítások, amelyek a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően akkor értékelhetők a választási kampány részeként a szabad véleménynyilvánítás keretein belül, ha a megfogalmazásoknak legalább „vékony ténybeli alapja van”. Az alperes a jelen esetben ilyen ténybeli alapot igazolni nem tudott, noha a bizonyítási kötelezettség a bírói gyakorlat által az általános személyiségi jogi perekben is alkalmazott PK 14. számú állásfoglalás alapján őt terhelte, még a mástól átvett állítás (híresztelés) esetében is. Helytállóan állapította meg a másodfokú bíróság, hogy állításai valóságtartalmát az alperes nem bizonyította. A felperes ugyanakkor igazolta azt, hogy a kérdéses állításokat ugyancsak megfogalmazó sajtószerveket utóbb helyreigazításra kötelezték.

[30] Az Alkotmánybíróság 3240/2019. (X.17.) határozatának indokolása fontosnak tartotta rögzíteni azt is, hogy a választási kampány szabad folyását védő gyakorlat nem jelenti azt, hogy a jelöltek bármilyen valótlan információt, állítást terjeszthetnek egymásról vagy az igazságot elferdítő állításokkal, félígazságokkal a választókat szabadon megtéveszthetik [Indokolás 33. bekezdés]. A perbeli kijelentések nem a felperes politikai alkalmasságára vagy nézeteire vonatkozó kitételek, hanem arra vonatkozó állítások, hogy a felperes a választási kampánya során egy olyan személytől, illetve vállalkozásától fogadott el anyagi támogatást, illetve egyéb segítséget (a kampányhoz humánerőforrás biztosítását), akit közpénz sérelmére elkövetett jelentős súlyú bűncselekménnyel gyanúsítanak. Mindezekre figyelemmel megállapítható volt, hogy a 2018. április 4-i sajtótájékoztatón elhangzott, és a per tárgyává tett kijelentések tekintetében a jogerős ítélet a Ptk. 2:45. § (2) bekezdése alapján megalapozottan állapította meg a felperes jó hírnevének megsértését.

[31] A 2018. március 7-én tartott sajtótájékoztató esetében is megállapítható volt, hogy a fénykép felmutatása és tartalmának kommentálása körében, hogy az alperes elmulasztotta a tőle elvárható gondosságot akkor, amikor tényként állította, hogy a felvételen az látható, hogy

... és a felperes együtt ebédelt 2015. februárjában ..., az időközi választás napján. Az alperes ebben az esetben is sajtótájékoztatót tett meg a kijelentését, amelyre megfelelő módon felkészülhetett volna. Nem merült fel olyan tény, adat, körülmény, hogy ebben a tekintetben az újságírók által megfogalmazott kérdésre kellett volna spontán módon reflektálnia. Az állítás valóságtartalmát az alperes ebben az esetben sem bizonyította, a kijelentés sértő tartalma a többi kijelentéssel összefüggésben abban állapítható meg, hogy az alperes ezzel is valamilyen pontosan meg nem határozható, különleges kapcsolatra utalt a felperes és a jelentős tárgyi súlyú bűncselekménnyel gyanúsított ... között.

[32] Nem fogadható el az alperes azon érvelése, hogy a jogerős ítélet elvitatná az alperes azon jogát, hogy politikusként, közéleti szereplőként aktuális kérdésekre nyilatkozzon. A jogerős ítélet csak arra mutatott rá, hogy politikusként a nyilvános megnyilatkozásai során még a választási kampány keretében is a tőle elvárható gondossággal kell eljárnia. A jogerős ítélet éppen azt vizsgálta, hogy a kifogásolt közlések milyen „üzenetet” hordoztak a befogadók, a választók felé és az eset összes körülményeinek vizsgálatával éppen ezt az üzenetet találta jogsértőnek (bűncselekménnyel gyanúsított személytől pénzügyi és egyéb támogatás elfogadása). A felperes a 2018. április 4-i sajtótájékoztatót azt is állította, hogy bizonyítékok vannak arra, hogy az általa állítottak megtörténtek (két egymástól független tanú vallomása) bizonyítékokkal azonban ténylegesen nem rendelkezett. A választási kampány felfokozott körülményei között sem támogatható érdemben olyan gyakorlat kialakítása, hogy pusztán nem ellenőrzött sajtóhírekre hivatkozással bizonyított tényként kerüljön közlésre valamilyen bűncselekmény elkövetésére, vagy azzal gyanúsított személlyel való kapcsolattartásra utaló közlés.

[33] Mindezekre figyelemmel a Kúria úgy ítélte meg, hogy a jogerős ítélet nem volt ellentétes a felülvizsgálati kérelemben is hivatkozott alkotmánybírói gyakorlattal, a másodfokú bíróság megvizsgálta az eset összes körülményét és azok figyelembe vételével hozta meg a jogsértést megállapító és a jogkövetkezmények alkalmazását elrendelő határozatát.

[34] Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a jogerős ítélet nem sértette meg a felülvizsgálati kérelemben megjelölt jogszabályokat, ezért a jogerős ítéletet a Pp. 424. § (1) bekezdése alapján hatályában fenntartotta.

Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat

[35] Ptk. 2:42. § (1) és (2) bekezdése, 2:45. § (2) bekezdése, PK14. állásfoglalás

Záró rész

[36] A Kúria a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján a pervesztes alperest kötelezte a felperes felülvizsgálati eljárási költségének megfizetésére, amely a felperes jogi képviselőjének munkadíjából áll. Ennek összegét a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (3) és (5) bekezdései, valamint a 4/A. § (1) bekezdése alapján állapította meg. A le nem rótt felülvizsgálati eljárási illetéket a pervesztes alperes köteles az államnak megtéríteni a Pp. 101-102-ai alapján. Az

illeték mértéke az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése alapján került megállapításra.

Budapest, 2021. június 9.

Dr. Kovács Zsuzsanna s.k. a tanács elnöke, Dr. Pataki Árpád s.k. előadó bíró, Dr. Dzsula Marianna s.k. bíró

hitelélül:

A kiadmány

S.K.

bírószági ügyintéző